

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 977/2015
24.03.2016. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Јелене Боровац и Звездане Лутовац, чланова већа, у радном спору тужиле М.Н. из Т., чији је пуномоћник М.Р., адвокат из У., против тужене Републике Србије, Министарство правде Републике Србије из Београда, коју заступа Државни јавни правобранилац – Одељење у Ваљеву, ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиле, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду број Гж1 5439/13 од 15.01.2015. године, у седници одржаној 24.03.2016. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду број Гж1 5439/13 од 15.01.2015. године и предмет **ВРАЋА** другостепеном суду на поновно одлучивање о изјављеној жалби тужене.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ваљеву, Судска јединица у Убу број П1 951/12 од 28.05.2013. године је усвојен тужбени захтев тужиле, па је поништено решење Основног суда у Ваљеву донето од стране вршиоца функције председника Основног суда у Ваљеву V Су 39/10-50 од 14.06.2010. године, обавезана је тужена да тужилу врати на радно место намештеника – дактилографа у Основном суду у Ваљеву, у року од осам дана и да јој исплати накнаду плате почев од јула 2010. године до јуна 2011. године са месечним износима и законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа. Другим ставом изреке је обавезана тужена да почев од 01.07.2011. године па убудуће до дана враћања тужиле на посао, исплати накнаду плате у месечним износима од по 19.311,00 динара, са законском затезном каматом на тај износ почев од дана доспелости сваког износа па до исплате у року од осам дана. Трећим ставом изреке је тужена обавезана да тужилу надокнади износ трошкова поступка у висини од 276.800,00 динара, у року од осам дана.

Апелациони суд у Београду је пресудом број Гж1 5439/13 од 15.01.2015. године преиначио наведену пресуду Основног суда у Ваљеву, Судска јединица у Убу, тако што је одбио тужбени захтев тужиле којим је тражила да се поништи решење Основног суда у Ваљеву од 14.06.2010. године, да се обавезе тужена да је врати на радно место намештеника – дактилографа, као и да јој исплати накнаду плата за период од јула 2010. године закључно са јуним 2011. године и убудуће исплате почев од 01.07.2011. године у месечним износима од по 19.311,00 динара, као и да јој надокнади трошкове парничног поступка. Тужилу је обавезана да туженој надокнади трошкове у износу од 35.000,00 динара у року од осам дана и да туженој надокнади трошкове другостепеног поступка у износу од 24.000,00 динара, у року од осам дана.

Против назначене пресуде апелационог суда, тужилца је изјавила благовремено ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 407. став 1. тачка 3. Закона о парничном поступку и због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр.72/2011 и 55/2014), који се примењује на основу члана 506. став 2. ЗПП (тужба у овом радном спору је поднета 22.09.2010. године, међутим, првобитна првостепена пресуда је укинута 25.10.2012. године).

Према до сада утврђеном чињеничном стању тужилца је била запослена у Општинском суду у Убу као намештеник – дактилограф до 31.12.2009. године, када је тај суд престао са радом. Комисија образована од стране Високог савета судства је извршила распоређивање државних службеника и намештеника и о томе сачинила записник о нераспоређеним државним службеницима и намештеницима у Општинском суду у Ваљеву, Лајковцу, Мионици, Осечини, Убу и Љигу од 25.12.2009. године. Из тог записника произилази чињеница да је тужилца остала привремено нераспоређена. Одлуком Високог савета судства од 23.12.2009. године је одређено да Основни суд у Ваљеву преузима привремено нераспоређене државне службенике и намештенике из наведених општинских судова. Решењем в.ф.председника суда од 25.01.2010. године тужилца је као привремено нераспоређени намештеник преузета из Општинског суда у Убу у Основни суд у Ваљеву до доношења Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Основном суду у Ваљеву када је коначно требало да се одлучи о њеном радно-правном статусу. Након доношења овог Правилника није постојало ни једно радно место на које би тужилца могла бити распоређена, односно премештена, па је донето побијано решење 14.06.2010. године на основу кога је тужилца престао радни однос у Основном суду у Ваљеву закључно са 30.06.2010. године.

На основу ових чињеница првостепени суд је усвојио тужбени захтев налазећи да је побијано решење незаконито јер не садржи разлоге због којих је тужилца одређен престанак радног односа, да се не виде критеријуми на основу којих је надлежни орган донео одлуку и утврдио да дактилографи који су остали у радном односу заслужују више од тужилца да остану у радном односу, а с обзиром на њихове радне способности, остварен радни учинак и квалитет рада, док је тужилца дат отказ.

Апелациони суд је закључио да је првостепени суд погрешно применио материјално право што је за последицу имало преиначење првостепене пресуде. Навео је да првостепени суд није имао у виду одредбу члана 172. став 1. и став 4. Закона о државним службеницима на основу којих је тужилца донето решење о престанку радног односа, а којим је прописано да се одредбе овог закона о премештању и распоређивању државних службеника сходно примењују на намештенике. Решење о премештању, односно распоређивању намештеника замењују по сили закона одговарајуће одредбе уговора о раду. Указао је да се одредбе члана 90. до 95., члана 135. став 1., те члан 172. став 1. Закона о државним службеницима, односе на државне службенике, а тужилца је намештеник. За намештенике није предвиђена оцена рада према важећем Закону о државним службеницима, чије одсуство стога не чини решење незаконитим.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом тужилца указује на погрешну примену материјалног права.

Наиме, Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва ("Службени гласник РС" бр. 116/08), основана је нова мрежа судова (члан 1. Закона), а даном почетка примене овог закона, односно 01.01.2010. године (члан 19), престају са радом судови основани претходним Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва ("Службени гласник РС" бр. 63/01 и 42/01). У складу са одредбом члана 3. тачка 4. као и одлуком Високог савета судства од 23.12.2009. године, основан је Основни суд у Ваљевоу за територију општина Лајковац, Љиг, Мионица, Осечина и Уб и за град Ваљево са судским јединицама у Лајковцу, Љигу, Мионици, Осечини и Убу.

Основни суд у Ваљевоу је преузео привремено нераспоређене државне службенике и намештенике из Општинских судова у Ваљевоу, Лајковцу, Мионици, Осечини, Убу и Љигу, који су престали са радом даном ступања на снагу овог закона.

На основу члана 16. став 3. Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва, распоређивање запослених из судова који су престали да раде је извршила Комисија Високог савета судства коју је образовао Високи савет судства, а у складу са привременим актом о систематизацији радних места коју је донео министар надлежан за правосуђе. Вршилац функције председника основног суда, који је преузео запослене из општинских судова који су престали са радом, донео је решења о распоређивању, односно нераспоређивању запослених у складу са чланом 135. став 1. Закона о државним службеницима ("Службени гласник РС" бр. 79/05... 104/09), а на основу одлуке Комисије Високог савета судства, при чему није био овлашћен да преиспитује основаност и оправданост одлуке комисије.

Одредбом члана 134. став 2. Закона о државним службеницима је прописано да ако у случају доношења новог правилника, нека радна места буду укинута или број државних службеника буде смањен, на прекобројне државне службенике се примењују одредбе овог закона које важе за случај измене правилника. То значи да та одредба упућује на примену члана 133. Закона којом је у ставу 2. прописано да ако одговарајуће радно место не постоји, прекобројни државни службеник може уз своју сагласност бити премештен на ниже радно место које одговара његовој стручној спреми, а ако такво радно место не постоји, постаје нераспоређен. Ако је нераспоређен, а не буде премештен на друго радно место, државном службенику престаје радни однос – наредног дана од протекла два месеца од када је постао нераспоређен (члан 131. став 1. тачка 3. Закона о државним службеницима).

Одредбе овог закона о премештају и распоређивању државних службеника, сходно се примењују на намештенике, применом члана 172. став 1. Закона о државним службеницима, при чему решење о премештају, односно распоређивању намештеника замењује, по сили закона, одговарајуће одредбе уговора о раду (став 2. истог члана). Уколико намештеник одбије премештај, односно распоређивање, отказује му се уговор о раду (члан 172. став 3. Закона), а уговор о раду му се увек отказује када услед промене унутрашњег уређења државног органа или уређења система државног органа више не постоји ни једно радно место на које може бити премештен, односно распоређен (ств 4. истог члана).

У конкретном случају, 31.12.2009. године је престао да ради Општински суд у Убу у коме је тужиља до тада била запослена, па је в.ф.председника Основног суда у Ваљевоу, преузео запослене између осталих и тога суда, у складу са одлуком Комисије

Високог савета судства којом је тужила оглашена нераспоређена у том суду, (почев од 01.01.2010. године до доношења Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Основном суду у Ваљеву). Правилник је донет у мају месецу 2010. године, па је тек тада в.ф. председника суда имао овлашћење да врши распоређивање запослених и преузетих државних службеника и намештеника, водећи при томе рачуна о пословима на којима су радили пре распоређивања (члан 134. став 1. Закона о државним службеницима). У случају да због измена Правилника нису могли бити распоређени сви запослени (због укидања неких радних места или смањења броја државних службеника) прекобројни државни службеници, односно намештеници премешају се на друга одговарајућа радна места, а предност имају они са бољим оценама у последње три године, применом члана 133. став 1. у вези члана 172. сав 1. Закона.

Ради правилне примене наведених одредаба, приликом оцене законитости побијаних решења, било је неопходно да се утврди број запослених државних службеника и намештеника који су из укинутих општинских судова преузети у Основни суд у Ваљеву, колико је радних места систематизовано новим Правилником и колико је запослених распоређено (да ли је остало упражњених места), посебно имајући у виду радна места за која тужила испуњава услове, те на тај начин утврдити да ли је постојала могућност да тужила буде распоређена на исто или ниже радно место које одговара њеној стручној спреми. Околност што се у образложењу побијаног решења не наводе критеријуми којима се доносилац решења руководио приликом распоређивања запослених као и изостанак решења о оцењивању рада запослених у претходне три године, не значи аутоматски и да њихов рад није вреднован приликом одлучивања, па је суд био у обавези да утврди да ли су и који критеријуми примењени приликом доношења одлуке о тужилином статусу. Остало је нејасно на основу којих чињеница је в.ф. председника Основног суда у Ваљеву дошао до закључка да не постоји ни једно радно место на које би тужила могла бити распоређена.

Наиме, судови су били дужни да утврде могућност председника суда, да тужилу распореди на друго радно место па у зависности од тога да оцене и испуњеност услова из члана 131. став 1. тачка 3. Закона о државним службеницима, за доношење решења о престанку радног односа тужили, а потом и основаности захтева за враћање на рад и других споредних тражења.

Имајући у виду изнето, Врховни касациони суд је оценио да је због погрешне примене материјалног права, чињенично стање остало непотпуно утврђено, па је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

У поновном поступку, другостепени суд ће, имајући у виду примедбе из овог решења поново одлучити о жалби тужене при чему ће имати у виду да је тужила поставила и евентуални тужбени захтев о којем другостепени суд није одлучио, иако је преиначењем првостепене пресуде одбио примарни тужбени захтев.

**Председник већа - судија
Предрага Трифуновића, с.р.**